

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus De Statu Hominis Morali In Vita Et Post Mortem

Opfermann, Paul

Moguntiae, 1769

Quæstio IV. An Canones Apostolorum in Corpore Juris sint genuini?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40701

QUAESTIO IV.

An Canones Apostolorum in Corpore Juris contenti sint genuini, & authentici?

¶ 64. **I**n Corpore Juris Canonici leguntur Canones Apostolorum 84. De his non una est Eruditorum sententia. Alii omnes 84. pro veris ac genuinis habent. BELLARMINUS in L. de Script. eccles. in *Clemente*, 50. duntaxat priores esse legitimos censet. BINIUS non modò 50. priorum auctoritatem certam habet, sed posteriores etiam, exceptis solum duobus, sc. 65to, & 84to, inter authenticos numerandos esse contendit. *Dallaus* Calvinianus omnes velut merces suppositas rejicit. Ecclesia Græca omnes 84. Canones, prout hodie in Corpore Juris extant, recipit. Quocirca JUSTINIANUS Imperator in Constitutione ad *Epiphanium* Patriarcham CP. eos prolixè commendat, & in Nomo-Canonem ab ipso confirmatum omnes relati sunt. Inde etiam *Trullana* Synodus *Can. 2.* omnes 84. tamquam ab Apostolis traditos laudat, ac recipit. Ecclesia Romana autem nonnisi 50. recipit. Nam DIONYSIUS *Exiguus*, qui VI in eunte seculo latinam græcorum Canonum interpretationem aggressus est, & Romanis communicavit, 50. duntaxat priores Canones Apostolis inscriptos collectioni suæ inseruit, in præfatione *Bonifacium* Papam, ad quem opus suum misit, his verbis admonens: *In principio itaque Canones, qui dicuntur Apostolorum, de græco transtulimus: quibus quia plurimi consensum non præbuere faciem, hoc ipsum vestram nolimus ignorare Sanctitatem, quamvis postea constituta Pontificum ex*
ipsis

ipsis Canonibus adsumpta esse videantur. Unde etiam Synodus Lateranensis sub Stephano VI. anno 769. act. 7. prout refert Anastasius Bibliothecarius, statuit: Non amplius suscipiantur Apostolorum Canonum prolata per Clementem, nisi 50. capita, quæ suscipit Sancta Dei Catholica Romana Ecclesia.

Canones, qui dicuntur Apostolorum, non sunt ab ipsis Apostolis, neque à S. Clemente conscripti. Quod si enim Canones illi verè Apostolorum essent, eorum certè meminissent Ecclesiastici primorum seculorum Scriptores, in iis maximè controversiis, in quibus res ipsa poscebat illorum canonum fieri mentionem: procul dubio CYPRIANUS & FIRMILIANUS Papæ STEPHANO objecissent Canonem 45tum: Episcoporum, vel Presbyterum, qui Hæreticorum baptismum, vel sacrificium admisserit, deponi jubemus. Et 46tum: Episcopus, aut Presbyter, si eum, qui verum baptismum habeat, iterum baptizaverit, aut pollutum ab impiis non baptizaverit, deponitor, ut qui crucem & mortem Domini derideat, neque discernat veros Sacerdotes à Sacerdotibus impostoribus. VICTOR Papa, Synodique tum Orientis, tum Occidentis Canonem 5tum, quo constitutum est, ne pascha cum Judæis celebretur, protulissent adversus Asiaticos, qui hunc suum usum esse Apostolicum contendebant. 2º. Doctrina Canone 46to cit. tradita prorsus aliena est à doctrina Apostolica, quia quovis Hæreticorum baptismum invalidum esse affirmat, ut liquet ex ratione addita, sc. Hæretici baptismum ideo nullum esse, eo quod hæretici nulla sit communio cum Christo (Quæ etenim conventio Christi cum Belial: aut quæ particula Fi-

deli cum Infideli? can. 45.) quæ ratio respectu cuiusvis Hæretici tenet. 3°. Hi Canones quodsi verè Apostolici essent, eorum certè meminissent EUSEBIUS *Cæs.* & S. HIERONYMUS, quorum uterque Apostolorum Opera summâ cæteroquin diligentia recenset.

166. *Canones Apostolici 85, vel ut alii 84, ab Ecclesiis Non Orientalibus ineunte Seculo VI, probati sunt: ex illis statim ab 50. duntaxat, pariter initio Seculi VI, in Ecclesia Latina Codicem relati sunt, quin tamen inter ecclesiasticas regulas ab omnibus statim Ecclesiis fuerint admissi, quamvis subinde per universam Occidentalem Ecclesiam obtinuerint autoritatem.* Pars ima ex eo patet, quòd totidem in Nomocanonem ab ipso Justiniano Imp. confirmatum relati fuerint; tum ex Synodo Trullana, quæ exeunte Seculo VII. celebrata est, can. 2. ita decernente: *Hoc quoque huic Sanctæ Synodo pulcherrimè & honestissime placuit, ut deinceps ad aximarum medelam, & perturbationum curationem, firmè stabilesque maneant, qui ab iis, qui nos præcesserunt, sanctis & gloriosis Apostolis traditi sunt, 85. Canones.* Sic etiam Synodus VII. Oecumenica Can. 1. *Divinos, inquit, Canones amplectamur, & integram illorum præceptionem, ac immobilem teneamus, tam scilicet illorum, qui ab almis, & laudibilissimis Apostolis, Sancti Spiritus tubis, editi sunt, quàm eorum, qui à sex sanctis, & universalibus Synodis promulgati sunt.* S. DAMASCENUS libris adeo Canonicis *Canones sanctorum Apostolorum per Clementem accenset L. 4. de Fide Orth. c. 18.* Photius in præmio sui Nomocanonis testatur, se eos etiam *Canones*

nes comparavisse, qui *sanctorum Apostolorum esse dicuntur*, licet aliqui, *quasdam ob causas, dubia eos autoritatis esse existimaverint.* Pars 2da exinde conficitur, quia *DIONYSIUS Exiguus* primus fuit, qui *Canones Apostolorum, & nonnisi 50,* ex græco in latinum translatos cum Romanis communicavit. Eisdem verò non statim ubique in Occidente receptos fuisse, patet 1°. quia *FERRANDUS Carthagin.* circa initium Sec. VI. *Apostolicis Canonibus nullum dedit locum in Breviario Canonum: nec MARTINUS Bracarenfis* in collectione *Canonum Orientalium*, quam creditur ad *Nitigesium* misisse anno 572. 2°. *S. ISIDORUS Hispalensis* in Sec. VII. apud *Du Mesnil*, *Canones Apostolorum inter apocrypha rejecit*, immo ab *Hæreticis suppositos contendit.* 3°. *HINC MARUS Rhem.* in Sec. IX. L. 55. Capitum, c. 45. *Hincmarum Laudunensem* suum Nepotem de *Canonum ecclesiasticorum Codice* admonens, primò ait extare certos quosdam *Canones, quos & Apostolica Sedes, & omnes Episcopi per universum Orbem, à primæ Sedis Pontifice usque ad illum, qui modò novissimè, etiam post te, est ordinatus Episcopus; immo & omnis Catholica Ecclesia, Canones appellant; quique à Nicæno Concilio, quod primùm in nostris Codicibus (quos ab Apostolica Sede Majores nostri acceperunt) sequendos per ordinem, usque ad Africanum Concilium, pro Canonibus recipiendis, venerandis, & observandis retinent, & Innocentius, Zosimus . . . Gelasius, Gregorius, & cæteri quique observandos Canones nominant.* Unde liquet, eâ atate in *Codice Canonum ecclesiasticorum, quo Gallicana ute-*

batur Ecclesia, primo loco positos fuisse Nicænos Canones, adeoque versionem Dionysianam in eodem Codice non extitisse. Eisdem tamen HINC MARO cognitos fuisse liquet ex c. 24. ejusdem Opusculi, ubi ait: *Canones, qui vocantur Apostolorum, à devotis quibusque collecti, in quibus quædam receptibilia, quædam verò non sunt servanda, non ab Apostolis scripti esse creduntur.* Cæperunt tamen paullatim Canones 50, ab Apostolicâ Sede probari, adeo ut per totum Occidentem fuerint legalem autoritatem consecuti, dum eos Ecclesia Romana in Judiciis usurpavit, ut constat ex epistola LEONIS IV ad Britanniaë Episcopos scribentis: *Canones, quibus in omnibus Judiciis ecclesiasticis utimur, sunt Canones, qui dicuntur Apostolorum.*

Respondetur ad objecta.

Obj. I. Canonum Apostolicorum in suis jam epistolis disertè meminerunt *Anacletus, Alexander, Eleutherius* (in Sec. II.) *Fabianus* (in Sec. III.) *Marcellus, Eusebius, Julius* (in Sec. IV) Pontifices, ut palam faciunt eorum testimonia à *Turriano* laudata. Resp. Epistolæ illæ non sunt nisi pseudoepigraphæ, & supposititiæ, proinde testimonia inde petita minimè ostendunt, Apostolorum Canones à memoratis Pontificibus agnitos fuisse. Similiter testimonium *Tertulliani* in L. adversus *Praxeam* dicentis: *Canones Apostolorum esse nobis per manus traditos, falsum est, nec in cit. libro reperitur.*

Inst. 1. Origenes L. contra Cels. testatur Fideles lapsos, peractâ legitimâ pœnitentiâ in Ecclesiæ communionem admissos fuisse, non tamen ad sacrum ministerium promotos; quod ipsum statuitur Can. 51. & 80. Et l. 8. contra eundem inquit, Christianos à muneribus Reipublicæ gerendis abstinere, non quod communis vitæ ministeria fugiant; sed quod seruent se diviniore, ac magis necessario ministerio Ecclesiæ Dei, ad salutem hominum. Quod iterum edicitur Canonibus Apostolorum 6. & 61. Igitur Canones illi jam tunc Origeni fuerunt noti. Resp. Equidem ex his verbis Origenis rectè colligitur, mores illos jam tunc viguisse in Ecclesia, quin tamen Canonum Apostolicorum autoritate niterentur. Certè Origenes si Canones Apostolicos habuisset cognitos, se ipsum non abscidisset, quia id canone 21. prohibebatur, nec umquam ad Presbyteri dignitatem contra ejusdem canonis prohibitionem euectus fuisset à Theotisto Cæsareæ, & Alexandro Hierosolymorum Episcopis. Illi igitur Ecclesiarum mores vel ex ipsa Apostolorum doctrina, vel ex placitis & factis Episcoporum descendebant.

Inst. 2. S. ALEXANDER Alexandr. disertè meminit Canonum Apostolicorum in ep. ad Alexandrum CP. quam refert THEODORETUS L. I. Hist. c. 4. ubi eos Episcopos reprehendit, qui Clericos à se excommunicatos suscipiebant, aitque id contrarium esse Canoni Apostolico. Unde fit, inquit, ut nonnulli, qui eorum literis (Arianorum) subscribunt, in Ecclesiam recipiantur: quod factum maximam infamiæ notam Collegis nostris, qui illud ausi sunt, inussit; qui non modo id, quod
Canon

Canon Apostolicus non permisit, faciunt, sed conatum eorum planè diabolicum contra Christum vehementiorem faciunt. Quibus verbis Canonem 3. vel 14. haud obscurè designant. *Resp. S. ALEXANDER* nomine canonis Apostolici non nisi legem à viris Apostolicis, *h. e.* ab Episcopis & Ecclesiæ Prælati constitutam significat, aut etiam unum aliquem ex Canonibus, qui dicebantur Apostolorum, quin Apostolos eorum Canonum autores adfirmaret.

a) Equidem, ut dictum est *num. 166.*, Canones 85. in Ecclesia Orientali, & 50. in Occidentali Ecclesia, in eunte Seculo VI, recepti sunt; vero simile tamen est, eorum non paucos sub finem Seculi III, vel initium IV. Seculi jam cognitos fuisse, ut arguitur ex *cit. ep. S. Alexandri*, qui disertam *Canonis Apostolici* mentionem facit. Sic etiam Synodus *Nicana I.* prohibet Clericis transmigrationem ab una Parochia ad alteram absque Episcopi facultate, additque, hanc transmigrationem esse *contra Canonem*; igitur anterior erat Canon eam prohibens; hic autem est Canon 14^{tus} Apostolorum. Sic etiam *CONSTANTINUS M.* in *ep. 2.* ad *Eusebium* Casareensem, & Antiochenos Episcopos, laudat hunc *Eusebium*, quòd ab Episcopatu Casareensi ad Antiochenum, totius Asiæ Metropolitanum, ad quem fuerat electus, transire noluerit, & sic Domini mandatum, & *Apostolicum Ecclesiæque Canonem* servarit, ut refert ipse *Eusebius* in *vita Constantini L. 3. c. 59.* Et initio epistolæ ad *Eusebium* datæ scribit Imperator, *Canonem* esse conformem traditioni Apostolicæ. Ille autem Canon ab Imperatore laudatus est 13^{tius} Apostolorum, in quo prohibetur transitus ab uno ad alterum Episcopatum. Quod vero ait *NATALIS*, *S. Alexandrum* nomine *Canonis Apostolici* intellexisse sententiam Apostoli, ad *Gal. 1.* dicentis: *Siquis vobis evangelizerit præter id, quod accepistis, anathema sit*; sufficiente ratione destituitur, quia hujus Paulinæ sententiæ energia longe major est, quàm ut his *S. Alexandri* verbis expressa

cense-

zentari possit: quod Canon Apostolicus non permittit. Nec plus roboris habet, quod idem Autor respondet ad Synodum Nicanam & Constantini epistolam, videlicet Synodum intellexisse regulam publici Ecclesie moris, ususque, non vero Canonem aliquem, & similiter Canonem ab Imperatore laudatum, esse ipsum publicum legitimumque morem Ecclesie illorum temporum. Quis enim credat, vocem Canon à Synodis usurpatam ad morem duntaxat significandum, qui tunc in Ecclesia vigeret, quique esset regula rerum faciendarum, seu iudiciorum instituendorum, cum hoc vocabulo legem scriptam designari omnes semper crediderint. Præterea Canones Apostolorum inscripti Disciplinam, quæ II. aut III. aut IV. Seculo in quibusdam Ecclesiis servabatur, continent. Ita se habet v. g. Canon præcipiens pascha cum Judæis non esse celebrandum, quod Victore Pontifice plures Synodi definierant. Canones etiam baptismi Hæreticorum respuentes, Concilii Iconiensis definitiones innuunt, cui placuit S. Cypriani sententiæ contra Stephanum Papam adherere. Ut adeo à vero non abhorreat, Canones Apostolicos non modica ex parte collectionem esse plurium Canonum ante Nicanam I. Synodum in variis particularibus Synodis editorum. Quæ collectio cum successu temporum novis Canonibus aucta fuit, factum est aliquos ejusdem Canonum non facile inter se conciliari, atque ejusdem materiae canones nullo servato ordine in eadem conscriptos. Et quoniam in dicta collectione quidam etiam Canones inserti erant, à quibus Catholica abhorrebat Ecclesia, nec Oecumenici partus erant Concilii; mirum non est, quodsi primi Canonum collectores illius collectionis non meminerint, neque primi Ecclesie Patres ipsorum autoritate adversus Ecclesie hostes pugnaverint. Quamvis itaque Canones isti Apostolos Autores non habeant, antiquissimi tamen merito æstimantur.

Obj. II. GELASIUS Papa in Decreto Synodi Romanæ anno 494. disertè ait: *Liber Canonum Apostolorum est apocryphus.* Et GRATIANUS *Dist. 16. Can. 1.* scribit, Canones, qui dicuntur Apostolo

Apostolo

Apostolorum, sub nomine Apostolorum ab Hæreticis esse suppositos, & ab autoritate canonica alienos. *Resp. Ad Ium.* GELASIUS hunc librum dixit apocryphum, tum quia perperam Apostolis inscriptus erat; tum quòd varios contineret Canones à doctrina Apostolica alienos, maximè quia ille liber, de quo GELASIUS, videtur comprehendisse Canones omnes, quos subinde Græci generatim receperunt. Ad 2dum GRATIANUS intelligi (quod ipsum de *Judicio S. Isidori Hispalensis* supra laudato dici potest, nisi fortè P. *Du Mesnil* hujus Sancti nomen *Isidoro Mercatori* per errorem innocuum substituerit) potest de illis Canonibus, in quibus aliquid contra Ecclesiæ Romanæ doctrinam statutum invenitur. Sed & Canon *I. cit.* parum autoritatis habet, utpote desumptus ex *Isidoro Mercatore* sublestæ admodum fidei, ut patet in *Decretalibus Romanorum Pontificum* ab eodem *Isidoro* aut malè compilatis, aut omnino confictis.

Inst. Canone 5. prohibetur, ne Episcopus, aut Presbyter uxorem suam abjiciat: *Can. 45. & 46.* generatim baptismus ab Hæreticis collatus tamquam invalidus rejicitur. Alio Canone jubetur Clericus deponi, & Laicus excommunicari, qui die Dominica, vel Sabbatho jejunit, eum certò constat, Romæ Sabbatho jejunitum fuisse in IV. jam Seculo. Alius Canon inter libros S. Scripturæ numerat tres libros *Machabæorum*, item duas epistolas *Clementis* cum octo libris Constitutionum. Contrà verò ex numero Librorum Canonicorum omittit Libros *Ecclesiastici*, *Tobiæ*, *Judith*, *Esdra*, *Apocalypsis*. Quo igitur pacto Synodus *Lateranensis* sub *Stephano IV.* priores 50. Canones recipere.

recipere potuit? *Resp.* Ad *1mum*. Sensus Canonis
 isti esse potest, ne Episcopus, vel Presbyter uxorem,
 quam ante Ordinationem duxerat, prorsus
 abjiciat omnem illius curam abjiciendo; sed fas esse,
 ut eidem de necessaria sustentatione provideat.
 Atque sic Canon ille Romanæ Ecclesiæ Canonibus
 non adversatur. Si verò sensus esset, Episcopo
 aut Presbytero licere uti matrimonio cum uxore
 ante Sacros Ordines jam ducta; hoc sensu ab Ec-
 clesia Latina Canon receptus numquam fuit, sed à
 Græcis insertus. Similiter Ecclesia Latina num-
 quam recepit Canones 45. & 46. Ad *2dum*.
 Quod dicitur de jejuniis Sabbathino non servando,
 habetur in Canone 65. à Latinis pariter non sus-
 cepto. Unde cùm *Nicetas* ex Canone 65 contra
 Latinos Sabbatho jejunantes pugnaret, *Humbertus*
 Cardinalis ei objecit, quòd ex apocryphis & repro-
 batis Canonibus id asserat. Ad *3tium*. Habentur
 ista in Canone 84, vel 85. qui corruptus est quoad
 eam partem, qua Libros non Canonicos inter Ca-
 nonicos recenset; & quidem ita egisse creditur octo
 Libr. Constitutionum Autor, qui sub *Clementis* no-
 mine vulgabatur, ut proprio libro irrefragabilem
 conciliaret autoritatem. Ad libros verò omisso
 quod attinet, sunt, qui ex hoc ipso silentio Cano-
 nis istius antiquitatem arguant: nam omisit autor
 V. T. Libros, qui in Hebræorum Canone non le-
 gebantur, & de quibus eo tempore necdum satis
 constabat, utrum Librorum Canonicorum Albo de-
 berent adnumerari. Unde etiam *Deuterocanonicè*
 dicti sunt. Ceterà Canones Apostolorum non vi-
 dentur eo semper ordine collocati fuisse, quo nunc
 in Corpore Juris clauduntur: ex qua ordinis im-
 mutatio.

mutatione factum est, ut nonnulli ex posterioribus inter 50. priores, quos Synodus *Lateranensis* probavit, ponerentur.

QUAESTIO V.

Utrum Constitutiones Apostolorum nomine inscripta, sint ab Apostolis traditæ, & à S. Clemente conscriptæ?

167. **C**onstitutiones Apostolorum nomine inscriptas, & octo libris comprehensas repertasque in Insula *Creta*, primus, quod scitur, in Occidente, anno 1551. in lucem dedit *Petrus Crabbe Ordin. Min.* in sua Conciliorum editione 2da, in epitomen tamen contractas inventore & interprete *Carolo Capello* Veneto. Postea anno 1567. *Laurentius Surius* easdem integras Conciliorum collectioni inseruit, è Græco in latinum versas à *Carolo Bovio*, Ostunensi tunc Episcopo. Anno 1585. *Dominicus Nicolinus* in Veneta editione eas collocavit, ex luculentiore versione, & cum notis *Francisci Turriani S. J.*

168. **O**cto Libri Constitutionum Apostolicarum, ut vocant, neque ab Apostolis traditi, neque à S. Clemente conscripti sunt. Nam 1°. nullus ex Ss. PP. aut Scriptoribus Ecclesiasticis per priora tria Ecclesiæ secula earum meminit, etiam cum occasio ferret, & argumentum exigeret, quod pertractabant. Sic *Victor* Papa in causa paschatis *Africis* numquam objecit Constitutionem Apostolorum L. 5. c. 16. ubi prohibetur celebrari pascha cum Judæis: immo *S. Irenæus* in ep. ad *Victo-*

4em